

Revisionsrapport

Anställdas bisysslor

Gotlands kommun

2010-01-28

Ramona Numelin

Jonas Eriksson

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning och revisionsfråga	1
3	Avgränsning och metod	2
4	Granskningens resultat	2
4.1	Gotlands kommuns riktlinjer	2
4.2	Nämndernas tillämpning av riktlinjerna	2
4.3	Jämförelse med bolagsregistret	4
4.3.1	Jämförelse med leverantörsregistret	6

1 Sammanfattning

Granskningen visar att kommunens policy och riktlinjer angående bisysslor är ändamålsenliga men att förvaltningarnas tillämpning i vissa delar är bristfällig och kan förbättras. Det gäller framför allt rutinerna kring att godkänna eller förbjuda bisysslor. Det är förvaltningschefen som ska fatta besluten och de ska diarieföras. Frågan om bisyssla ska också tas upp i medarbetarsamtal varje år.

2 Inledning och revisionsfråga

De förtroendevalda revisorerna i Gotlands kommun har uppdragit till Komrev inom PricewaterhouseCoopers att granska kommunens riktlinjer avseende bisysslor och i vilken omfattning riktlinjerna tillämpas.

Enligt AB 01 är bisyssla en verksamhet som bedrivs vid sidan av ordinarie arbete och som inte hör till privatlivet. Bisysslor är i princip tillåtna med vissa begränsningar. Regler kring bisysslor finns i Allmänna bestämmelser (AB 01) och i Lagen om offentlig anställning (LOA). Otillåtna bisysslor kan delas upp i tre kategorier:

Förtroendeskadliga bisysslor innebär att en arbetstagare inte får ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för dennes eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada kommunens anseende.

Arbetshindrande bisysslor kan vara sådana som kan inverka hindrande på ordinarie arbetsuppgifter i kommunen.

Konkurrensbisysslor innebär att de anställda inte får påbörja eller bedriva verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens verksamheter och som kan tillfoga arbetsgivaren påtaglig skada.

Syftet med granskningen är att bedöma i vilken mån kommunen har kännedom om de anställdas bisysslor och följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Har Gotlands kommun ändamålsenliga riktlinjer avseende bisysslor?
- Hur och i vilken omfattning tillämpas kommunens riktlinjer?

Med ändamålsenliga riktlinjer menas att de följer gällande lagstiftning och att det är möjligt att följa upp tillämpningen av riktlinjerna.

3 Avgränsning och metod

Alla förvaltningar har svarat på några frågor om riktlinjer och rutiner och i vilken utsträckning bisysslor förekommer i förvaltningen. Några chefer inom TF, SOF och HSF har intervjuats. Samkörning har skett av personuppgifter med uppgifter från Bolagsverket avseende tekniska nämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden samt därefter har kontroll gjorts mot kommunens leverantörsregister.

4 Granskningens resultat

4.1 Gotlands kommuns riktlinjer

Policy och riktlinjer kring bisysslor finns tillgängliga på kommunens intranät. Policyn är från 2005 och riktlinjerna är uppdaterade 2008. Dokumenten ger en riktig bild av vad som anses vara en skadlig bisyssla.

I riktlinjerna understryks den risk som föreligger i verksamheter med upphandling, egendomsförvaltning och ledning av offentlig förvaltning. Medarbetare som arbetar med sådana funktioner ska alltid självmant anmäla bisysslor till närmaste chef.

Anmälningsskyldighet om bisyssla gäller även medarbetare som önskar arbeta inom bemanningsföretag eller är verksam i andra företag som levererar tjänster eller produkter till Gotlands kommun. I övrigt ska medarbetaren redovisa bisyssla på arbetsgivarens begäran. Detta sker lämpligen vid nyanställning och vid årliga medarbetarsamtal.

Enligt riktlinjerna är det förvaltningschefen som fattar beslut om att tillåta/förbjuda bisyssla. Beslutet ska diarieföras. Förbud mot förtroendeskadlig bisyssla behöver ej förhandlas med de fackliga organisationerna.

Omrövning av tidigare godkända bisysslor ska ske regelbundet. Rutiner kring beslut om att förbjuda bisyssla samt påföljder framgår också av riktlinjerna. Till riktlinjerna hör också tre blanketter: *Anmälan av bisyssla*, *Bedömning av bisyssla* och *Beslut rörande bisyssla*.

Vår bedömning

Vi bedömer att policyn och riktlinjerna är ändamålsenliga.

4.2 Nämndernas tillämpning av riktlinjerna

Fem frågor ställdes till förvaltningarnas personalchef eller förvaltningschef:

1. På vilket sätt informeras förvaltningens anställda om policy och riktlinjer för bisysslor?
2. Har arbetsgivaren en rutin för att inhämta uppgifter om anställdas ev bisysslor? Om ja, hur ofta sker det?
3. Finns aktuella uppgifter om anställdas bisysslor i förvaltningen? Om ja, bifoga dem.
4. Sker omprövning av tidigare godkända bisysslor?
5. Har beslut om att förbjuda bisysslor fattats i förvaltningen? Om ja, bifoga dem

Alla 12 förvaltningar har svarat.

Svar på fråga 1

Det vanligaste är att man informerar på arbetsplatsträffar och vid nyanställning. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen uppger att det inte finns någon rutin för att informera personalen.

Svar på fråga 2

Flera svarar att frågan ställs vid medarbetarsamtal en gång om året. Någon hänvisar till att det är den anställdes ansvar att själva anmäla.

Svar på fråga 3

Från hälso- och sjukvårdsförvaltningen har bifogats 5 diarieförda beslut (2008-2009) av vilka 4 avser godkännande och 1 förbud där man tyvärr missat att förhandla med facket. Kultur- och fritidsförvaltningen redovisar skriftliga beslut för 8 personer, alla har godkända bisysslor och av dessa är 2 under bevakning med motiveringen att det kan komma att bli arbetshindrande bisyssla. Barn- och utbildningsförvaltningen hänvisar till att beslut diarieförs men några sådana finns inte för 2008 eller 2009. Några förvaltningar hänvisar till att uppgifterna förvaras hos den anställdes chef och några svarar nej på frågan.

Svar på fråga 4

Socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen omprövar tidigare godkända beslut. De andra har svarat nej eller inte besvarat frågan.

Svar på fråga 5

Alla utom två har svarat nej eller inte besvarat frågan.

Stadsarkitektkontoret accepterar inte bisysslor med hänvisning till myndighetsutövning och när frågan aktualiserats vid några tillfällen har bisysslor inte godtagits. Beslut har då fattats muntligt. Inom räddningstjänsten finns lagliga hinder för brandsyneförrättare som alla känner till.

Vi har utöver detta intervjuat 4 enhetschefer och förvaltningschefen inom SOF, förvaltningschefen och 3 verksamhetschefer inom HSF och förvaltningschefen på TF.

SOF: Det finns inga diarieförda beslut 2008 eller 2009. Förvaltningen använder en mall för medarbetarsamtal där frågan om bisysslor finns med. De vi talat med använder mallen och har god kunskap om sina medarbetares eventuella bisysslor. Bedömningarna dokumenteras i blanketten för medarbetarsamtal. En sak som fördes fram var risken för lojalitetskonflikter när medarbetare också är god man, ibland med många uppdrag.

HSF: 6 diarieförda ärenden finns för 2008 och 2009, ett är ännu inte beslutat. De som vi talat med känner till att bisysslor ska anmälas på särskild blankett och att beslut ska tas av förvaltningschefen. Alla har dock inte tagit upp frågan varje år i medarbetarsamtal.

TF: Det finns inga diarieförda beslut 2008 eller 2009 och den mall som används för medarbetarsamtal har ingen punkt som berör bisysslor. Förvaltningschefen uppger att rutinen behöver formaliseras. 8 personer har aktiva enskilda firmor och 2 av dem var inte kända av förvaltningschefen.

Vår bedömning

Enligt policyn och riktlinjerna är medarbetarsamtalet ett bra tillfälle att diskutera bisysslor. Den mall som finns för medarbetarsamtal kan med fördel kompletteras så att frågan om bisysslor finns på dagordningen, så som man gjort inom socialförvaltningen.

Beslut om att tillåta eller förbjuda bisysslor ska dokumenteras och diarieföras. Enligt personaldirektören är det inte meningen att den uppgiften ska delegeras. Det är endast två förvaltningar som redovisat skriftliga beslut.

Vår sammanfattande bedömning är att tillämpningen av policy och riktlinjer är bristfällig och kan förbättras. Det gäller framför allt rutinerna kring att godkänna eller förbjuda bisysslor. Det är förvaltningschefen som ska fatta besluten och de ska diarieföras. Frågan om bisyssla ska också tas upp i medarbetarsamtal varje år.

4.3 Jämförelse med bolagsregistret

Tabellen nedan redovisar sysselsättningsgraden för kommunanställda inom de granskade förvaltningarna. Totalt 1 718 st personer ingår i granskningen.

Sysselsättningsgrad	Hälso- sjukvårdsförvaltningen		Tekniska förvaltningen	
	Antal	Procent	Antal	Procent
0 % - 50 %	58	4 %	5	2 %
51 % - 75 %	117	8 %	7	2 %
76 % - 100 %	1243	88 %	288	96 %
Summering	1418	100 %	300	100 %

Av tabellen nedan framgår resultatet av jämförelsen mellan bolagsverkets register och Gotlands kommuns personalregister.

Förvaltning	Antal anställda med registreringar hos Bolagsverket	Andel anställda med registreringar hos Bolagsverket
Tekniska	31	10%
Hälso- och sjukvård	175	12%
Totalt	206	12 %

Majoriteten av bisysslorna utgörs av uppdrag i form av innehavare av enskild firma respektive bolagsman eller styrelseledamot i aktiebolag vilket framgår av nedanstående tabell

Uppdrag per 9 november 2009	Antal
Bolagsman	19
Innehavare enskild firma	53
Delägare i kommanditbolag	4
Styrelseledamot	89
Prokurist	2
Styrelsesuppleant	82
Verkställande direktör	1
Totalt	250

Totalt 27 anställda har fler än en notering i bolagsregistret, en anställd har sex noteringar.

Av dem som har enskild firma har 29 aktiv och 24 st inaktiv skatteregistrering.

Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen finns 20 personer som har aktiva enskilda firmor och för en av dem finns ett diariefört beslut om bisyssla som innebär godkännande av förvaltningschefen. 8 personer har styrelseuppdrag i aktiebolag. 1 person har både styrelseuppdrag i aktiebolag och aktiv enskild firma. 9 av de med registrerat uppdrag har en tjänst på mindre än 100 %.

Inom tekniska förvaltningen finns 8 personer som har aktiva enskilda firmor och 2 av dem var inte kända av förvaltningschefen. 1 person har styrelseuppdrag i ett aktiebolag. Ingen av de med registrerat uppdrag har en tjänst på mindre än 100 %.

4.3.1 Jämförelse med leverantörsregistret

Listan över de organisationer som Gotlands kommuns anställda har engagemang i har jämförts med kommunens leverantörsregister för 2008 och 2009, t o m 13 november. Totalt 22 av de aktuella organisationerna har sålt varor eller tjänster till kommunen. Genom stickprov har fakturorna granskats. Det vore exempelvis olämpligt om en person för kommunens räkning skulle göra inköp från sitt eget företag. Bisysslan skulle i så fall vara förtroendskadlig.

Resultatet av kontrollen visar inte på några felaktigheter.